

VÝBĚROVÁ REŠERŠE

Z PEDAGOGICKÉ BIBLIOGRAFICKÉ DATABÁZE Z ČESKÝCH ČASOPISŮ

ÚNOR

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Dobry sluha, ale špatný pán aneb o digitálních technologiích v životě a učení teenagerů / [Good servant, but the bad master, or digital technologies in teenage life and learning] / Jiří Zounek, Daniela Kramulová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 19, č. 10 (2022), s. 56-60.

<https://revize-ict-g.rvp.cz>

Jsou představeny dva články se zaměřením na digitální technologie. V prvním textu je prezentován výzkum, který byl jedinečný tím, že se nezaměřil pouze na využívání digitálních technologií ve škole, ale sledoval také život rodin i samotných adolescentů s technologiemi. Byla využita data z velkých mezinárodních výzkumů (PISA, ICILS) i případové studie rodin, rozhovory s rodiči a adolescenty. Vznikl tak komplexní obrázek života adolescentů s technologiemi. Následující text nabízí metodickou podporu Národního pedagogického institutu při výuce podle revidovaného RVP v oblasti digitálních technologií na gymnáziu (viz webové stránky revize RVP G v sekci Kdo mi pomůže: revize-ict-g.rvp.cz).

škola ; adolescent ; informační technologie ; volný čas ; rodinné prostředí ; zájmový profil ; rodičovská role ; výzkum ; metoda výzkumu ; výsledek výzkumu ; gymnázium ; rámcový vzdělávací program ; metodika ; digitální gramotnost ; Národní pedagogický institut České republiky ; revize RVP G ; PISA

<http://katalog.npmk.cz/documents/526531>

2.

Inkluze dětí s odlišným mateřským jazykem - inspirujte se u MŠ Srdíčko! / [Inclusion of children with a different mother tongue - get inspired at Kindergarten Srdíčko!] / Autorský tým APIV B – cze

In: Speciál pro MŠ : příloha časopisu Řízení školy -- ISSN 2571-0591 -- Roč. 2022, č. 6 (2022).

Pedagogický sbor mateřské školy Srdíčko v pražských Modřanech má dlouholeté zkušenosti se vzděláváním dětí s odlišným mateřským jazykem. Kromě vietnamsky mluvících dětí (až 25%) dochází do mateřské školy i další děti-cizinci, za poslední rok se jedná zejména o děti z Ukrajiny.

V každé třídě jsou také integrovány české děti s handicapem. Uvedeny jsou konkrétní postupy a pomůcky vhodné pro rozvoj dětí s OMJ i dětí z českého prostředí.

mateřská škola ; preprimární vzdělávání ; předškolní výchova ; předškolní věk ; předškolní dítě ; dítě cizí národnosti ; cizinec ; odlišný mateřský jazyk ; mateřský jazyk (L1) ; druhý jazyk (L2) ; kultura země původu ; inkluzivní vzdělávání ; integrace žáka ; handicap ; postižený ; učitel ; ředitel školy ; metodika ; didaktická učební pomůcka ; rozvíjení schopností ; jazyková bariéra ; jazykové vzdělávání ; Mateřská škola Srdíčko (Praha, Modřany) ; Česko ; Ukrajina ; Ukrajinci ; Vietnamci ; 2004-

<http://katalog.npmk.cz/documents/526376>

3.

Jak nastavit efektivní spolupráci učitelů?. Část 1, Od minulosti k současnosti / [How to set up effective cooperation of teachers?. Part 1, From the past to the present] / Irena Trojanová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 19, č. 10 (2022), s. 41-42.

Tématem předloženého článku je spolupráce pedagogických pracovníků, jak probíhala v minulosti a jak ji lze nastavit v současnosti. Před rokem 1989 existovala jasná pravidla v Instrukci MŠ ČSR z roku 1979 k organizaci základní školy a obsahovala pevně stanovené předpisy. Autorka o dokumentu podrobně informuje. V současné době může spolupráce probíhat neformálním způsobem (sdělování poznatků, diskuze) a formálním způsobem (metodická sdružení, předmětové komise, metodické orgány, ročníkový tým). Neexistuje žádný manuál k činnosti metodických orgánů a jejich ustanovení je v kompetenci ředitele školy.

základní škola ; vyučující personál ; spolupráce ; spolupráce ve výchově ; metodická činnost ; předmětová komise ; historické hledisko ; současnost ; pracovní vztahy ; další vzdělávání učitelů ; metodické pokyny ; metodická podpora ; práce učitele

<http://katalog.npmk.cz/documents/526529>

4.

Mateřská škola na to nemusí být sama aneb Přínosy včasné péče / [Kindergarten does not have to do it alone or benefits of early care] / Kateřina Sirotková – cze

In: Speciál pro MŠ : příloha časopisu Řízení školy -- ISSN 2571-0591 -- Roč. 2022, č. 6 (2022).

Platforma pro včasnou péči vznikla v lednu 2020 a představuje neformální spojení více jak padesáti organizací z České republiky, které se věnují včasné péči. Platforma podporuje rodiny a děti ze znevýhodněného prostředí od narození do osmi let. Jednou z činností Platformy je i spolupráce s mateřskými školami tak, aby byl pro všechny děti zajištěn přístup k předškolnímu

vzdělávání. Včasná péče se tedy zaměřuje na vytváření takových podmínek, aby děti mohly naplnit svůj potenciál, a zvýšila se tak jejich úspěšnost ve vzdělávání, a tím i v životě.

mateřská škola ; preprimární vzdělávání ; předškolní věk ; předškolní dítě ; výchova v raném dětství ; raná péče ; péče o dítě ; handicap ; sociálně znevýhodněný ; rodinné prostředí ; rodina ; docházka ; přijetí do školy ; rozvíjení schopností ; rozvoj osobnosti ; spolupráce ve výchově ; školní úspěšnost ; působení ; přístupnost vzdělání ; úspěch ; včasná péče

<http://katalog.npmk.cz/documents/526382>

5.

Metodický portál Kvalitní škola a platforma Vzdělávání v datech / [Methodical portal Quality school and platform Education in data] / Tomáš Zatloukal – cze

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 19, č. 10 (2022), s. 4-6.

<https://www.vzdelavanivdatech.cz>

<https://www.kvalitniskola.cz>

Ve školním roce 2021/2022 zpřístupnila Česká školní inspekce dvě nové webové platformy: Kvalitní škola (metodická podpora pro vedení škol a učitele) a Vzdělávání v datech (vizualizuje důležitá různorodá vzdělávací data na úroveň jednotlivých okresů). Platforma Kvalitní škola nabízí náměty pro zvyšování kvality vzdělávání s cílem propojovat externí hodnocení s vlastním hodnocením školy a inspiraci pro zvyšování kvality vzdělávání. Druhá platforma navazuje na analytickou studii s názvem České školství v mapách. Nabízí základní identifikační charakteristiky a také přímý odkaz na profily škol v systému InspIS Portál, kde jsou dostupné i hodnotící inspekční zprávy České školní inspekce.

vzdělávání ; metodika ; kvalita vzdělání ; kvalita vyučování ; hodnocení výuky ; hodnocení školy ; efektivnost vzdělávání ; zpětná vazba ; mapa ; inspekce ; kontrola výkonu ; Kvalitní škola (metodický portál) ; Vzdělávání v datech (platforma) ; externí hodnocení ; interní audit ; metodický portál ; inspirace ; spádovost ; interaktivní mapa

<http://katalog.npmk.cz/documents/526499>

6.

NPI ČR zahajuje práce na kurikulu pro základní vzdělávání / [NPI CR starts work on the curriculum for basic education] / Kamil Ubr, Robert Čapek, Václav Mertin – cze

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 19, č. 10 (2022), s. 10-16.

Tři související články pojednávají o probíhající revizi Rámcových vzdělávacích programů pro základní vzdělávání (RVP ZV). První z pohledu ředitele odboru kurikula všeobecného vzdělávání

Národního pedagogického institutu ČR, který informuje o složení pracovních skupin a hlavních směrech revize. Druhý text obsahuje osobní pohled na revizi lektora, psychologa, učitele a didaktika Roberta Čapka, který zastává názor, že revize pouze odvádí pozornost od opravdových problémů našeho školství. Svůj názor dokumentuje vlastními zkušenostmi z pedagogické praxe. Autorem třetího příspěvku je Václav Mertin, který hodnotí revizi RVP ZV pohledem psychologa.

základní škola ; rámcový vzdělávací program ; kurikulum ; učivo ; základní učivo ; obsah výuky ; kvalita vzdělání ; efektivnost vzdělávání ; hodnocení vzdělávacího systému ; psychologie učení ; názor ; veřejné mínění ; Národní pedagogický institut České republiky ; revize RVP ZV

<http://katalog.npmk.cz/documents/526515>

7.

Osamocenosť začínajúceho učiteľa : supervízie oproti hospitáciám neobsahujú mocenský aspekt / [Loneliness of probationary teacher : supervision in contrast to observation of teaching does not include a power aspect] / Radmil Švancar – cze

In: Učiteľské noviny : týdeník pro učitele a přátele školy -- ISSN 0139-5718 -- Roč. 125, č. 33 (2022), s. 4-6.

Docentka Kateřina Juklová informuje o projektu skupinových supervízií s názvem Kolegiální síť v přípravě budoucích učitelů, který vznikl na katedře pedagogiky a psychologie Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové. Usiluje o inovaci profesní přípravy budoucích učitelů 2. stupně základní školy a střední školy v oblasti vzájemných vztahů mezi vzdělavateli a budoucími učiteli. Obsahovou náplň pravidelných setkávání nejlépe vystihuje termín supervízie. Spočívají v budování kolegiality a vzájemné podpory pro rozvoj kolegiálního učení a pro hledání společných systémovějších řešení problémů.

začínající učitel ; výchovně-vzdělávací praxe ; pedagogická dovednost ; kontrola výkonu ; hospitace ; pedagogická zkušenost ; další vzdělávání učitelů ; univerzita ; Univerzita Hradec Králové ; supervízie ; kolektivní práce ; práce učitele

<http://katalog.npmk.cz/documents/526565>

8.

Podpora sociálních a emočních kompetencí dětí v MŠ : jak víme, že to funguje? / [Support of social and emotional competences of children in kindergarten : how do we know it works?] / Elge Havrdová, Kateřina Michalová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Speciál pro MŠ : příloha časopisu Řízení školy -- ISSN 2571-0591 -- Roč. 2022, č. 6 (2022).

Vzdělávací a výzkumná organizace Schola Empirica podporuje učitele, sociální pracovníky a rodiče v rozvoji socio-emočních dovedností dětí pomocí metodiky Dobrý začátek, která vychází z principů amerického programu Incredible Years. Metodika představuje soubor strategií a aktivit, které vedou k dlouhodobé změně vzorců chování u dětí v oblastech navazování

kontaktů, poznávání emocí, řešení konfliktů či snižování agresivního chování. V rámci projektu Centra kolegiální podpory (v letech 2017-2021) ověřila Schola Empirica metodiku Dobrý začátek v praxi českých mateřských škol a vyhodnotila její efektivitu a přínos pro děti, učitelky a rodiče. V článku jsou uvedeny výsledky zhodnocení.

mateřská škola ; preprimární vzdělávání ; předškolní dítě ; kompetence ; schopnost ; dovednost ; sociální dovednost ; emoce ; citový vývoj ; rozvíjení schopností ; další vzdělávání učitelů ; rodiče ; sociální pracovník ; metodika ; vzdělávací program ; vzdělávací projekt ; chování ; forma výuky ; vyučovací metoda ; aktivizující metoda ; sociální interakce ; agresivita ; řešení konfliktů ; hodnocení ; výsledek výzkumu ; Dobrý začátek (projekt) ; Schola Empirica ; vzorec chování ; změna ; 2017-2021

<http://katalog.npmk.cz/documents/526367>

9.

Pohybové (tělovýchovné) chvílky = Movement breaks - classroom movement activities / Jitka Vařeková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Tělesná výchova a sport mládeže : odborný časopis pro učitele, trenéry a cvičitele – ISSN 1210-7689 -- Roč. 88, č. 5 (2022), s. 21-30.

Tématem článku jsou pohybové (tělovýchovné, ozdravné) chvílky, krátké vsuvky pohybové činnosti vložené do vyučovacích hodin všeobecně vzdělávacích předmětů. Cílem pohybových chviliek je prevence a kompenzace působení zátěže, která je spojena s běžnými školními činnostmi. Autorka je rozděluje podle časového zařazení, základní dynamiky nebo podle obsahu a také podle konceptu Pět pilířů prevence pohybových poruch (5xP): „Procič, prodýchej, pořádně se napřim, promysli, prociť“. Navazující text představuje několik příkladů aktivit a her s tleskáním, které jsou vhodné jako námět pohybových chviliek, protože tleskání má výrazný aktivizační potenciál.

základní škola ; třída ; vyučovací hodina ; školní činnosti ; pohyb ; pohybová aktivita ; zdraví ; prevence ; cvičení ; přestávka ; organizace času

<http://katalog.npmk.cz/documents/526542>

10.

Pomůcky a hry v mateřské škole : co vybrat, abyste rozvíjeli schopnosti dětí? / [Teaching aids and games in kindergarten : what to choose to develop children's abilities?] / Klára Ligurská – cze

In: Poradce ředitelky mateřské školy : aktuální informace a praktické rady pro řízení mateřské školy -- ISSN 1804-9745 -- Roč. 12, č. 4 (prosinec 2022) (2022/2023), s. 36-39.

Jaké pomůcky a hračky vybrat pro předškolní děti, jak nastavit pravidla pro jejich účinné využívání, jak děti motivovat k činnostem, které je nebaví. Jaké aspekty má mít hra v MŠ.

V předškolním věku (3-6 let) je vůdčím typem činnosti. Hračka jako předmět používaný ke hře, každá hračka může být pomůckou. Jak vybavit mateřskou školu. Je důležité vědět, zda vlastněné pomůcky pro rozvoj konkrétní schopnosti správně používáme. Jak by měly vypadat hračky (lehké, pevné a nerozbitné). Oblasti rozvoje schopností: tělesný rozvoj, hrubá motorika, jemná motorika, rozumové schopnosti, paměť, zrakové a sluchové vnímání, řečová komunikace, emoce.

předškolní dítě ; předškolní věk ; předškolní výchova ; mateřská škola ; hra ; hračka ; didaktická učební pomůcka ; rozvíjení schopností ; motorika ; inteligence ; tělesný vývoj ; paměť ; vnímání ; emoce ; komunikace ; řečová dovednost

<http://katalog.npmk.cz/documents/526233>

11.

Sociální znevýhodnění při vzdělávání / [Social disadvantage in education] / Autorský tým APIV B – cze

In: Týdeník školství -- ISSN 1210-8316 -- Roč. 31, č. 1 (2023), s. 4-5.

Sociální znevýhodnění představuje dlouhodobější vliv prostředí, ve kterém žák vyrůstá a které nepříznivě ovlivňuje využití jeho potenciálu ve vzdělávání. Označuje širokou škálu příčin školní neúspěšnosti žáků z nezdravotních důvodů, které nemohou ovlivnit a stávají se pro ně v prostředí školy obtížně zvladatelné. Jedná se o faktory na straně žáka (např. zevnějšek, sexuální orientace), jeho rodiny (odlišný mateřský jazyk, dysfunkční rodina) i širšího sociálního prostředí (např. život v rámci sociálně vyloučené lokality). Legislativní hledisko: byla definována vyrovnávací opatření, tj. využívání pedagogických či speciálně-pedagogických metod a postupů odpovídajících vzdělávacím potřebám žáků. Zmíněno je znevýhodnění a odlišný mateřský jazyk z metodického hlediska, při kterém platí, že k dosažení vzdělání je potřeba podpory druhých a odpovídajícího zázemí.

žák ; sociálně znevýhodněný ; sociální znevýhodnění ; socioekonomický status ; působení ; vzdělávání ; speciální vzdělávací potřeby ; rodinné prostředí ; kulturní zázemí ; sociální vyloučení ; odlišný mateřský jazyk ; legislativa ; metodika

<http://katalog.npmk.cz/documents/526530>

12.

Světové války v současných hrách : komerce - propaganda - historie / [World wars in current games : commerce - propaganda - history] / Jan Kremer, Olga Kalašniková, Jakub Šindelář, Jörg Friedrich -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Dějiny a současnost : kulturně historická revue -- ISSN 0418-5129 -- Roč. 45, č. 1 (2023), s. 8-23. Pod jednotným názvem se skrývají tři články o současných digitálních hrách s tématem první či druhé světové války. Je zde v krátkosti zmíněna historie digitálních her s válečnou tematikou od počátku 80. let 20. století dodnes. Diskutována jsou konkrétní témata zobrazovaná v rámci her, např. ta, která měla zůstat tabu (holocaust), ve kterých se hráč může rozhodnout, zda bude hrát

za Spojence či nacisty, zobrazující druhou světovou válku jako spektakl apod. Třetí článek mapuje digitální válečné hry, jak jsou prezentovány v Rusku. Některé se dostaly na seznam zakázaných, a to díky násilnostem a protiruskému obsahu. Doplněno o výjevy z her.

informační technologie ; počítačová hra ; válka ; historické hledisko ; dějiny dvacátého století ; propaganda ; první světová válka (1914-1918) ; druhá světová válka (1939-1945) ; příběhy (o nich) ; digitální technologie ; zábava

<http://katalog.npmk.cz/documents/526536>

13.

Systém nových didaktických pomůcek Žákovského atlasu pro práci s mapou = What brings together a system of new didactic tools for working with a map? / Jan D. Bláha, Petr Trahorsch

-- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Geografické rozhledy : výuka a popularizace geografie, ekologická výchova -- ISSN 1210-3004 -- Roč. 32, č. 2 (2022/2023), s. 26-29.

Představen je systém didaktických pomůcek pro rozvoj mapových dovedností a obecné výuky zeměpisu s mapami (Žákovský atlas, Pracovní sešit a Učitelská příručka), které jsou určeny pro geografické vzdělávání na 2. stupni základních škol. Popsána je koncepce systému včetně jeho implementace do praxe a vizí do budoucnosti, které předpokládají aktivní spolupráci a sdílení poznatků autorů, učitelů i oborových didaktiků. Učitelům bude v budoucnu umožněno vkládat úlohy a pracovní listy do online portálu.

základní škola ; vyučovací předmět ; zeměpis ; druhý stupeň ; didaktická učební pomůcka ; učebnice ; interaktivní učebnice ; atlas ; mapa ; pracovní sešit ; metodická příručka ; učitel ; didaktika ; elektronický učební materiál

<http://katalog.npmk.cz/documents/526637>

14.

Testování tělesné zdatnosti žáků základních a středních škol / [Physical fitness testing of primary and secondary school students] / Ondřej Andrys – cze

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 19, č. 10 (2022), s. 7-9.

Informace o tematickém šetření České školní inspekce (ČŠI), která mapovala podmínky pro pohybové aktivity žáků základních a středních škol, vyhodnocovala podporu, kterou školy žákům v oblasti aktivního pohybu a rozvoje pohybových dovedností poskytují nejen v rámci jejich vyučování, ale také ve volném čase nebo o přestávkách a volných hodinách. Toto téma vnímá ČŠI jako naléhavé i v kontextu sledování různých dopadů pandemie nemoci covid 19. Byla sledována také role učitelů tělesné výchovy a jejich metodická podpora v oblasti přípravy testování, realizace testů a záznamů pořízených dat do informačního systému InspIS – InspIS FITPA.

inspekce ; výkonový test ; žák ; základní škola ; střední škola ; výchovně-vzdělávací proces ; tělesná výchova ; tělesná zdatnost ; pohybová aktivita ; činnosti mimo vyučování ; volný čas ; sportovní politika ; hodnocení školy ; pohybový rozvoj ; covid-19 ; pandemie

<http://katalog.npmk.cz/documents/526503>

15.

Vzdělávací program Začít spolu jako značka kvality ve vzdělávání / [Educational programme Step by Step as a mark of high quality education] / Dita Hrudová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Poradce ředitelky mateřské školy : aktuální informace a praktické rady pro řízení mateřské školy -- ISSN 1804-9745 -- Roč. 12, č. 4 (prosinec 2022) (2022/2023), s. 40-44.

Program Začít spolu vychází z moderní pedagogiky a rovnováhy mezi hrou a učením. Řídí se čtyřmi hlavními principy: 1) Společné vzdělávání pro všechny děti, 2) Aktivní zapojení dítěte, 3) Učení v souvislostech, 4) Rodiče jsou vítaní partneři. Základním předpokladem pro efektivní učení v programu Začít spolu je podnětné prostředí. V MŠ Začít spolu je tvoří tzv. centra aktivit, kde je nabízeno učení v souvislostech propojené s reálným životem. Program také platí pro první stupeň základního vzdělávání. Začít spolu vychází z RVP, zajišťuje tedy přirozený přechod mezi MŠ a ZŠ. Jak se do programu zapojit. Co mu říkají rodiče. Pokračuje práce na dalším rozvoji programu.

vzdělávací program ; předškolní výchova ; mateřská škola ; první stupeň ; aktivita ; inkluzivní vzdělávání ; aktivizující metoda ; rodičovská účast ; vztah rodiče-škola ; rámcový vzdělávací program ; přechod z mateřské na základní školu ; vzdělávací možnosti ; mezinárodní organizace ; Step by step ; Začít spolu

<http://katalog.npmk.cz/documents/526242>